

Z U Š B A J K A L S K Á

5. KONCERT Z DĚL STUDENTŮ SKLADBY A JEJICH HOSTŮ

19. 3. 2024

17:30h, ZUŠ BAJKALSKÁ, SÁL ŠKOLY

PROGRAM

Skladatelské oddělení, koncerty

Výuka skladby v ZUŠ Bajkalská byla zahájena ve školním roce 2018/19. Absolventi studijního zaměření *Skladba* jsou připravováni tak, aby se mohli uplatnit coby skladatelé svébytné soudobé vážné hudby. Průběh studia se soustřeďuje nejprve na rozvoj žákovy představitivosti, poté na teoretický základ, později je rozšířen o využívání výpočetní/audio/video techniky.

Skladatelské oddělení produkuje především partitury, ve kterých se studenti snaží co nejpresněji zachytit svou vnitřní kompoziční představu, kterou následně konfrontují s interprety – ideálně formou veřejných koncertů, poskytujících zvukovou kontrolu a reakce posluchačů.

Ve snaze navázat spolupráci s vnějším prostředím uvádí skladatelské oddělení na svých koncertech i mimoškolní díla, zejm. českých (popř. slovenských) autorů, jejichž tvorba reflektuje názory a vývoj soudobé artificiální hudby.

Zdeněk Bartošík
(pedagog předmětu skladba)

Vážení návštěvníci koncertu,

výstupem studentů skladatelského oddělení není interpretace děl (hudební produkce), ale schopnost formulovat vlastní názory a myšlenky, odpovídající odborné klasifikaci, do kultivovaného písemného projevu, v neposlední řadě do srozumitelného a pečlivě provedeného notového zápisu. Žveme Vás, abyste si po koncertě prohlédli také vytištěné studentské práce.

Skladatelské oddělení ŽUŠ Bajkalská

► PROGRAM

JOSEFÍNA FRANCOVÁ (1. roč.)

STUDIE 1/1 (2024)

JAN SKÁCEL (4. roč.)

KONTAKTY (2024)

JIŘÍ LUKEŠ

ETUDY [SONG IN THE BACKGROUND,
CANTABILE, TOCCATA] (2015)

VLASTIMIL ČERVENÝ

MINIATURA (2024)

LUKÁŠ CEZNER (2. SPD)

FANTAZIE PRO AKORDEON A BICÍNÁSTROJE (2024)

MARTIN ŠIMSA (1. roč.)

THE GROTESQUE RAG (2024)

účinkují:

Zdeňka Košnarová (klavír), Štěpán Hon (bicí nástroje),

Jiří Lukeš (akordeon)

► *Prosíme návštěvníky, aby před začátkem koncertu laskavě vypnuli své mobilní telefony.*

Děkujeme

Josefína Francová: STUDIE 1/1

(premiéra)

rok vzniku: 2024

obsazení: klavír

Ve *Studii 1/1* jsem se zaměřila na práci s refrénem a evolučními partiiemi. Refrén reprezentují tóny zdvojené v oktávách – ve skladbě jsem se jej snažila opakovat v maximalní míře, nalézat tektonické meze únosnosti. V kontrastních partiích jsem se pokusila co nejvíce uplatnit a rozvinout naexponovaný materiál.

První část názvu skladby (Studie) má vyjadřovat individuální pronikání do skladatelské disciplíny. Druhá část (1/1) má v prvním významu zábavný kontext: studie jedna z jedné, v druhém významu pak jedna proti jedné, tzn. kontrastující plochy refrénu a evolučních partií.

Klavír jsem zvolila mj. proto, že na něj sama hraji. Jeho tónový rozsah a barevné odstíny zvukových poloh mi poskytují nepřeborné množství vyjadřovacích prostředků, kterými se hodlám zabývat i v budoucnosti.

(J.F.)

Jan Skácel: KONTAKTY

(premiéra)

rok vzniku: 2024

obsazení: akordeon

Skladba *Kontakty* se do jisté míry řídí principy seriální hudby,¹ i když v mnoha případech z této techniky vybočuje, zejména užitím tradičtějších hudebních prvků a struktur.

Série jsou vytvořeny z několika telefonních čísel (kontaktů), které jsou pomocí chromatické řady přiřazeny k jednotlivým tónům. Čísla jsou dosazena vždy od konkrétního základního tónu (fundamentu). Po úvodní části následuje variace na tuto metodu: sčítání sousedních cifer telefonních čísel. Výsledné série jsou většinou disonantní. V druhé polovině skladby je spontánně přidáno telefonní číslo 158 za účelem dosazení konsonance².

¹ Serialismus, označení skladebné tendence, která uplatňuje ve funkci klíčového strukturotvorného činitele materiál a princip série neboli řady. Serialismem se míní i příslušný směr hudby 20. stol., kdežto o výsledku vypovídají výrazy *seriální hudba* a *seriální kompozice* a o příslušném postupu *seriální technika*.

Srov. Fukač, Jiří; Vysloužil, Jiří. *Slovník české hudební kultury*. Editio Supraphon Praha 1997, str. 831.

² Při použití výše uvedeného kompozičního principu vznikne z čísla 158 durový kvintakord.

Struktura skladby připomíná tradiční hudební formy, jednotlivé oddíly (telefonní čísla) jsou přehledně členěny. Z kompozičních principů je dále použita např. imitační technika. (J.S.)

Jiří Lukeš: ETUDY [Song in The Background, Cantabile, Toccata]

rok vzniku: 2015

obsazení: akordeon

Etudy pro akordeon jsem začal psát ještě jako student Pražské konzervatoře. V současné době existuje osm etud, z nichž sedmá je nedokončená. Hlavním inspiračním momentem byl hlavně fakt, že téměř neexistují etudy pro akordeon, které by uspokojivě řešily vybrané technické problémy akordeonové hry a zároveň měly potenciál koncertních skladeb. Dnes uslyšíte první tři z nich:

Song in The Background je postavená na umělém modu, který vychází z uspořádání knoflíků levého manuálu akordeonu. Na takto vytvořeném

ostinatu³, které přechází z levé do pravé ruky, se pak „vznáší“ jednotlivé melodické úryvky připomínající jakousi píseň.

Cantabile je postavena na mixolydickém modu od tónu A. Má za účel řešit metrickou nezávislost levé a pravé ruky hráče. V závěru etudy jsou použity akordické kombinace vázaných akordů standardních basů, které vytváří proměňující se modální clustery⁴.

Toccata je postavena na repetovaných akordech a ostinátním dvoutaktovém rytmickém modelu, který je osově symetrický. Na několika místech je použita měchová technika rikošet. Tato etuda byla vybrána jako povinná kompozice pro jednu z kategorií mezinárodní akordeonové soutěže v Ostravě v roce 2022.

(J.L.)

³ Neustálé opakování motivu nebo kratšího tématu v témž hlase.

⁴ Cluster, též klastr = shluk tónů, akord sekundového systému.

Vlastimil Červený: MINIATURA

(premiéra)

rok vzniku: 2024

obsazení: bicí nástroje

Miniatura poskytuje skladateli paradoxně velký prostor k vyjádření hudební myšlenky. Zbavuje ho starostlivosti o nadměrný rozměr díla, umožňuje koncentraci na zachycení esence momentu sdělení. Miniatura může vyjadřovat hlubokou intimitu v drobném okamžiku.

Přibližně dvouminutová skladba vznikla postupným výběrem hudebního materiálu. Nejdříve to byla tónová řada, jejíž výběr podléhá striktně sluchové kontrole, pod dohledem intuice. Dalším postupem (vložením rytmických délek a pauz) jsem získal kontrastující skupinky, které jsou notovány v rychlých nebo volných modelech, pohybujících se v čase a prostoru. Tím jsem si stanovil rozsah a strukturu miniatury. Formou dialogu naznačuji nejistotu, váhání, ale i hledání a nalézání řešení volné fantazijní formy skladby.

Výběr nástrojů jsem zvolil tak, abych jednak využil již stanovené nástrojové obsazení pro 5. skladatelský koncert a jednak abych naplnil svou vizuální představu, kterou mi zvolené bicí nástroje evokují: *Zvonkohra zvoní obrácenými*

*květy a marimba připomíná květům zemi, ze které vzešly.
Voda a země, květy a kořeny...*

Nástroje, zpočátku váhavě a později rázněji, hledají společnou řeč a myšlenku, společný souzvuk, porozumění. Hrají rozdílně, a přece spolu, společně komunikují.

Děkuji Zdeňku Bartošíkovi za vedení, inspiraci a otevření nových horizontů zvukové kompozice. Doposud jsem se věnoval autorské tvorbě výhradně v oblasti populární hudby (songwriting).

(V.Č.)

Lukáš Cezner: **FANTAZIE PRO AKORDEON A BICÍ NÁSTROJE** (premiéra)

rok vzniku: 2024

obsazení: akordeon, bicí nástroje

Fantazie pro akordeon a bicí nástroje převážně využívá opakující se, částečně modifikované, krátké segmenty. Malý buben hraje v úvodu skladby sedmidobý rytmický model, akordeon rozvíjí dvoudobé souzvuky transpozicemi a interpolacemi⁵. Díky nesoudělnosti délek dochá-

⁵ Vkládání nových prvků.

zí k částečnému překrývání zvukových pásem akordeonu a malého bubnu. Zvonkohra v průběhu díla upevňuje přechody mezi jednotlivými částmi. V druhé polovině skladby se nachází akordeonová sólová partie, využívající souzvuky v nižší poloze nástroje spolu s rychlými skupinkami připomínajícími nátryl. Závěrečná část je parafrází na úvodní motiv, který je postupně transformován k poslednímu tónu skladby – nejhlubšímu tónu koncertního nástroje.⁶

(L. C.)

Martin Šimsa: THE GROTESQUE RAG (premiéra)

rok vzniku: 2024

obsazení: klavír

Přestože se jedná o interpretačně náročný styl, mám ragtime⁷ spojený s lehkostí, zábavou a humorem (groteskou).

⁶ Rozsahy akordeonů se liší podle velikosti nástroje.

⁷ Výraz pro instrumentální hudbu, která představovala specifickou integraci bělošských i černošských vlivů a sehrála důležitou úlohu při formování jazzu a moderní populární hudby.

Srov. Fukač, Jiří; Vysloužil, Jiří. *Slovník české hudební kultury*. Editio Supraphon Praha 1997, str. 757.

Skladba je vystavěna přibližně ve formě ronda. Tónový výběr je tradiční, má připomínat hudbu k němému filmu.

Skladba vznikla vlastně náhodou. Při zkoušce na představení dramatického odboru v ZUŠ Hostivař jsem, během příprav filmového štábu, baval přítomné hrou na klavír. Tehdy mě napadlo téma, které jsem nyní uplatnil v *The Grotesque Rag*. Po expozici hlavního a vedlejšího tématu v rychlém tempu následuje volná část. Hlavní téma (dur) je později uvedeno v mollové tónině. Velkou část kompoziční práce ovlivnila moje schopnost improvizovat u klavíru. Závěrem jsem provedl kontrolu vedení hlasů podle pravidel harmonie.

(M.Š.)

.....

PODĚKOVÁNÍ

Vedení školy

za vybavení skladatelského oddělení

Lence Matouškové

za jazykovou korekturu autorských komentářů

Interpretům

za profesionální provedení koncertů skladatel. oddělení

Anně Brožíkové (*housle*)

Aleně Bartošíkové (*flétna*)

Zdeňce Košnarové (*klavír*)

Evě Petrů (*housle*)

Daniele Roubíčkové (*lesní roh*)

Balázsi Adorjánovi (*violoncello*)

Vladislavu Borovkovi (*hoboj*)

Kamilu Doležalovi (*klarinet*)

Štěpánu Honovi (*bicí nástroje*)

Josefu Kokšovi (*baryton*)

Jiřímu Lukešovi (*akordeon*)
Miroslavu Noskovi (*kytara*)
Ondřeji Štochlovi (*viola*)

.....

WEBOVÉ STRÁNKY SKLADATEL. ODDĚLENÍ

zus-bajkalska.cz/skladba

.....

VYSVĚTLIVKY

(<i>Ž.F.</i>)	Josefína Francová
(<i>Ž.S.</i>)	Jan Skácel
(<i>Ž.L.</i>)	Jiří Lukeš
(<i>V.Č.</i>)	Vlastimil Červený
(<i>L.C.</i>)	Lukáš Cezner
(<i>M.Š.</i>)	Martin Šimsa

.....